

WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 02 października 2023 r.

WNP-R.4131.17.2023

Rada Miejska w Wyśmierzycach

Rozstrzygnięcie nadzorcze

Działając na podstawie art. 91 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40)

stwierdzam nieważność:

uchwały Nr LXXI/310/23 Rady Miejskiej w Wyśmierzycach z dnia 28 sierpnia 2023 r. w sprawie: podziału Gminy Wyśmierzyce na okręgi wyborcze, ustalenia ich granic i numerów oraz liczby radnych wybieranych w każdym okręgu.

Uzasadnienie

Na sesji w dniu 28 sierpnia 2023 r. Rada Miejska w Wyśmierzycach podjęła uchwałę w sprawie podziału Gminy Wyśmierzyce na okręgi wyborcze, ustalenia ich granic i numerów oraz liczby radnych wybieranych w każdym okręgu, którą doręczono organowi nadzoru w dniu 4 września 2023 r., przy piśmie przewodnim znak: ROA.BR.0711.58.2023.KP z dnia 30 sierpnia 2023 r.

Uchwała została podjęta na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy o samorządzie gminnym, art. 418 § 1 i 419 § 2 i 4 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks Wyborczy (Dz. U. z 2022 r. poz.1277).

W wyniku analizy prawnej, organ nadzoru, w dniu 21 września 2023 r., skierował do Rady Miejskiej w Wyśmierzycach zawiadomienie o wszczęciu postępowania nadzorczego.

W § 1 uchwały zapisano, że dokonuje się podziału Gminy Wyśmierzyce na 15 jednomandatowych okręgów wyborczych, a w § 2 uchwalono, że granice i numery okręgów wyborczych oraz liczbę radnych wybieranych w każdym okręgu przedstawia załącznik numer 1 do niniejszej uchwały.

W toku sprawowanego nadzoru stwierdzono, że uchwała Nr LXXI/310/23 Rady Miejskiej w Wyśmierzycach została podjęta z istotnym naruszeniem art. 18 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym poprzez podjęcie przedmiotowej uchwały, mimo, że żaden przepis rangi ustawowej nie przyznaje radzie takich uprawnień, Tym samym uchwała została podjęta bez podstawy prawnej.

Zgodnie z treścią art. 418 § 1 Kodeksu Wyborczego, w każdym okręgu wyborczym tworzonym dla wyboru rady w gminie liczącej do 20 000 mieszkańców wybiera się 1 radnego. Z kolei z art. 419 § 2 i 4 ustawy wynika, że podziału na okręgi wyborcze, ich granice i numery oraz liczbę radnych wybieranych w każdym okręgu ustala komisarz wyborczy według jednolitej normy przedstawicielstwa obliczonej przez podzielenie liczby mieszkańców gminy przez liczbę radnych wybieranych do danej rady, z uwzględnieniem art. 417 i następujących zasad:

- 1) ułamki liczby mandatów wybieranych w okręgu wyborczym równe lub większe od 1/2, jakie wynikają z zastosowania normy przedstawicielstwa, zaokrągla się w górę do liczby całkowitej;
- 2) jeżeli w wyniku postępowania, o którym mowa w pkt 1, liczba radnych wybieranych w okręgach przewyższa liczby wynikające z art. 373 i art. 418 § 2, mandaty nadwyżkowe odejmuje się w tych okręgach wyborczych, w których norma przedstawicielstwa jest najmniejsza; w przypadku gdy liczba mandatów jest mniejsza od wynikającej z art. 373 i art. 418 § 2, dodatkowe mandaty przydziela się tym okręgom wyborczym, w których norma przedstawicielstwa jest największa.

Ustawa stanowi, że „Postanowienie komisarza wyborczego w sprawie okręgów wyborczych ogłasza się w wojewódzkim dzienniku urzędowym oraz podaje się do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty. Jeden egzemplarz postanowienia przekazuje się niezwłocznie wojewodzie, Państwowej Komisji Wyborczej, radzie gminy objętej podziałem, o którym mowa w art. 419.”

Takie też postanowienie - Nr 7/2023 z dnia 27 lipca 2023 r. - wydał Komisarz Wyborczy w Radomiu II – zmieniając postanowienie w sprawie podziału Miasta i Gminy Wyśmierzyce na okręgi wyborcze, ustalenia ich granic, numerów oraz liczby radnych wybieranych w każdym okręgu. Postanowienie zostało ogłoszone w Dzienniku Urzędowym

Województwa Mazowieckiego oraz podane do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty. Postanowienie zostało przekazane Radzie Miejskiej w Wyśmierzycach, Burmistrzowi Wyśmierzyc, Wojewodzie Mazowieckiemu oraz Państwowej Komisji Wyborczej. Załącznik do postanowienia uwzględnia aktualizację opisu granic okręgów wyborczych.

Z Kodeksu Wyborczego wynika jednoznacznie, że do podziału gminy na okręgi wyborcze, ustalenia ich granic i numerów oraz liczby radnych wybieranych w danym okręgu wyborczym głosowania uprawniony jest komisarz wyborczy, nie zaś rada gminy. Kompetencja ta została przyznana komisarzowi wyborczemu na mocy art. 5 pkt 109 lit. a w związku z art. 19 pkt 1 ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych, z dniem 1 stycznia 2019 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 130). Oznacza to, że od 1 stycznia 2019 r. Rada Miejska nie jest organem właściwym do ustalenia numerów i granic obwodów głosowania oraz siedzib obwodowych komisji wyborczych. Rada Miejska wkroczyła zatem w kompetencje Komisarza Wyborczego.

Wskazać dodatkowo należy, że w Komunikacie Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie określenia terminu przekazania przez gminy do Państwowej Komisji Wyborczej danych o wyborcach oraz uaktualnienia przez komisarzy wyborczych opisów granic obwodów głosowania oraz okręgów wyborczych (Dz. U. z 2023 r. poz. 625), wskazano termin uaktualnienia przez komisarzy wyborczych opisów granic obwodów głosowania oraz okręgów wyborczych, co wskazuje, że rada gminy nie posiada już kompetencji w tym zakresie.

Podjęcie uchwały przez Radę Miejską w sprawie podziału Gminy na okręgi wyborcze, ustalenia ich granic i numerów oraz liczby radnych wybieranych w każdym okręgu, w obecnym stanie prawnym musi być uznane za istotne naruszenie prawa, tj. uchybienie prowadzące do skutków, które nie mogą być tolerowane w demokratycznym państwie prawnym. Do takich zalicza się między innymi naruszenie przepisów prawa ustrojowego oraz prawa materialnego, powodujące pozostawanie uchwały w sprzeczności z określonym przepisem prawnym. Chodzi o wady kwalifikowane, z powodu których cały akt nie powinien wejść w ogóle do obrotu prawnego. Podejmując przedmiotową uchwałę Rada Miejska działała bez podstawy prawnej, co stanowi istotne naruszenie prawa.

W państwie prawa nie jest dopuszczalne uzurpowanie sobie przez jakikolwiek organ kompetencji nieprzyznanych mu wyraźnie w normie prawnej. Wszelka działalność organu władzy publicznej wymaga podstaw prawnych. W przypadku aktu prawa miejscowego, a takim aktem jest przedmiotowa uchwała, upoważnienie do jej wydania musi wynikać z ustawy.

Stanowi o tym art. 7 Konstytucji RP, zgodnie z którym, organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

Uchwała Rady Gminy pozostaje więc w wyraźnej sprzeczności z określonym przepisem prawnym, sprzeczność ta jest oczywista i bezpośrednia, i wynika wprost z porównania treści przepisu z ocenianą regulacją gminną (wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 21 grudnia 2010 r., sygn. II SA/Go 840/10). Podstawą oceny dokonywanej przez wojewodę są przepisy prawa powszechnie obowiązującego, a więc Konstytucja, ustawy, akty wykonawcze oraz inne powszechnie obowiązujące akty prawa miejscowego (wyrok NSA z dnia 29 listopada 2006 r., sygn. I OSK 1287/06). Upoważnienie do zastosowania gminnej regulacji powinno wynikać wprost z ustawy, a kompetencja w tym zakresie nie może być domniemywana. Dlatego wykroczenie poza udzielone upoważnienie traktowane jest w orzecznictwie jako istotne naruszenie normy kompetencyjnej i naruszenie konstytucyjnych warunków legalności aktu prawa miejscowego (wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 23 września 2010 r., sygn. III SA/Wr 428/10, Lex nr 757951)

W wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu z dnia 21 lipca 2015 r., sygn. II SA/Op 238/15 stwierdzono, iż, cyt.: „Skład orzekający podziela zatem pogląd organu nadzoru, że podjęta uchwała stanowi działanie rady gminy bez upoważnienia ustawowego, czyli uchwała ta, jako sprzeczna z prawem jest nieważna w rozumieniu art. 91 ust.1 zdanie pierwsze u.s.g.”.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że Uchwała Nr LXXI/310/23 Rady Miejskiej w Wyśmierzycach w sprawie: podziału Gminy Wyśmierzyce na okręgi wyborcze, ustalenia ich granic i numerów oraz liczby radnych wybieranych w każdym okręgu została podjęta z istotnym naruszeniem prawa, co czyni koniecznym wyeliminowanie jej z obrotu prawnego poprzez stwierdzenie nieważności w drodze rozstrzygnięcia nadzorczego.

Gminie, w świetle art. 98 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, służy skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, w terminie 30 dni od dnia doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego, wnoszona za pośrednictwem organu, który skarżone orzeczenie wydał.

Rozstrzygnięcie nadzorcze wstrzymuje wykonanie uchwały z mocy prawa, z dniem jego doręczenia.

WOJEWODA MAZOWIECKI

Tobiasz Bocheński

/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/